

'Het is jouw schuld, doe er iets aan'

Het pilootproject Youth at Risk koppelt probleemjongeren aan vrijwilligers - gewone mensen en bedrijven. Het eerste jaar was een succes.

Het kwam in deze reeks herhaaldelijk ter sprake: er is in ons land een groot gebrek aan plaats voor kinderen en jongeren in nood. Zowat iedereen klaagde erover: de jeugdrechters, de hulpverleners, ouders en de jongeren zelf. Altijd schrijnende verhalen. Steven Vanackere (CD&V), de Vlaamse minister van Welzijn, verklaarde deze week in het parlement dat hij de uitbreiding van de Bijzondere Jeugdzorg die zijn voorganger Inge Vervotte (CD&V) al had aangekondigd, zeker wil voortzetten. Vervotte trok 25 miljoen euro uit voor de uitbreiding van de Bijzondere Jeugdzorg. Vanackere wil vooral investeren in thuisbegeleiding en de begeleiding van ouders. Opvoedingswinkels en andere initiatieven waarin ouders worden bijgestaan, zijn voor het kabinet van Vanackere belangrijke klemtonen in het welzijnsbeleid. 'De verantwoordelijkheid kan niet zomaar bij de overheid gelegd worden. Ook ouders, opvoeders en scholen moeten we meer bij de jeugdzorg betrekken. De hele maatschappij moet verantwoordelijkheid dragen.' De laatste tijd stromen elk jaar zo'n duizend jongeren extra de Bijzondere Jeugdzorg binnen. De toename van de hulpvraag van jongeren wijt de minister vooral aan een toegenomen alertheid wanneer een kind onaangepast gedrag vertoont. Vanackere wil dan ook vooral investeren in preventie. Hij staat kritisch tegenover de toegenomen vraag naar meer jeugd-

gevangenissen. 'Als men van plan is om hard op te treden via gevangenissen, dan moet men beseffen dat er nog 65jaar lang cipers moeten worden betaald.'

EIGEN SCHULD

Een paar weken geleden liet Vanackere zich positief uit over een vorig jaar in Vlaanderen gelanceerd pitootproject. Youth at Risk (YAR). Het is een programma waarbij een beroep wordt gedaan op de gemeenschapszin van de Vlaamse burgers en bedrijven. Negen maanden lang begeleidden vrijwilligers achttien jongeren met een gerechtelijk dossier. Het programma van YAR is ontwikkeld in de Verenigde Staten en werd al structureel ingebed in de jeugdzorg in het Verenigd Koninkrijk. In Nederland, Zweden, Polen, de Bermuda-eilanden en Vlaanderen wordt bekeken of het even heilzaam kan zijn als in de VS en het VK. Minister Vanackere subsidieert het project met 334.000 euro per jaar. Na drie jaar moet blijken of het kan worden uitgebreid naar heel Vlaanderen. 'We zijn geen alternatief voor de gemeenschapsinstellingen', zegt projectleider Kris Claes. 'Zolang mensen nu maar niet denken: als er geen plaats is voor de jongeren in de gemeenschapsinstellingen, plaatsen we ze wel in het programma van YAR, dat komt goedkoper uit. Want dan komen we met onze organisatie in de problemen.' Van de achttien jongeren die in het programma terechtkwamen, verbleven er acht in een gesloten instelling en vier in een open

instelling. De vier anderen woonden thuis. Eén jaar voor Youth at Risk waren de achttien jongeren allemaal in aanraking gekomen met de politie. De voorbije maanden was dat voor dertien onder hen niet meer het geval. Ook hun dagbesteding - werk of school dus - is er in die tijd op vooruitgegaan. Zestien jongeren wonen nu thuis of zelfstandig. Claes: 'Van één jongen weten we niet waar hij nu verblijft. Hij werd samen met zijn familie het land uitgewezen.' Eén jongen zit voorlopig opnieuw in een gesloten instelling nadat hij een diefstal had gepleegd. 'Jongeren als zij hebben geleerd om de verantwoordelijkheid buiten zichzelf te leggen: bij hun ouders, bij de politie, bij het systeem', zegt Claes, 'Maar in elke situatie in het leven kun je keuzes maken. Die kunnen positieve gevolgen hebben, en dan krijg je applaus. Maar ze kunnen ook negatieve gevolgen hebben, en daar ben jij zelf verantwoordelijk voor. Zoek dus een manier om die negatieve gevolgen weg te werken. Die boodschap krijgen ze allemaal mee.' Het begon voor de jongeren allemaal met een 'oriëntatiemoment' waarin het programma werd voorgesteld. De kandidaat-deelnemers moesten concreet formuleren wat hun drie grote doelstellingen waren. 'Ik wil op het einde van het programma iedere dag aanwezig zijn op school.' Of: 'Ik wil geen strafbare feiten meer plegen.' Of nog: 'Ik wil mijn agressie controleren.' Zowat de top drie van de geformuleerde doelstellingen. Daarna vertrokken ze voor een week op training, waar ze met een team vrijwilligers intensief buitenshuis traiden. 'Het leken wel scènes uit een Amerikaanse legerfilm " zegt J. 's Morgens vroeg een hindernissenparcours, op een hoge paal klimmen, dingen durven.

Maar het moeilijkste, dat was in groep over zichzelf praten. 'Met een microfoon!' Een van de jongens had zijn vader verloren toen hij drie was. Hij kreeg van de begeleiders de opdracht er een komische sketch van te maken. Claes: 'Hij had er voor zichzelf een tragisch verhaal rond gecreëerd waar hij telkens op terugkwam als excuus wanneer hij een diefstal had gepleegd of agressief werd. Op die manier legde hij alle verantwoordelijkheid buiten zichzelf.' De jongen maakte van zijn miserabele verhaal uiteindelijk dan toch een komedie. Hij liet zijn vader uitglijden over een bananenschil. Iedereen bescheurde het van het lachen. Claes: 'We willen de jongeren laten inzien dat ze hun grenzen kunnen verleggen. Ze moesten in alle opzichten hun angsten leren overwinnen ook hun angst om uitgelachen of afgewezen te worden. Tijdens de trainingsweek leren ze dat ze de negatieve gevolgen van hun keuzes kunnen herstellen of ten minste aanpakken.'

VRIENDEN VOOR HET LEVEN

Daarna kregen de jongeren een vrijwilliger toegewezen die hen negen maanden lang begeleidde. De vrijwilligers werden bijgestaan door professionele hulpverleners. Claes koos ervoor om de vrijwilligers te rekruteren uit een netwerk van lokale besturen, bedrijven en sociale organisaties. 'Een belangrijk principe van YAR is dat een individu altijd deel uitmaakt van een gemeenschap, dat het voor hem belangrijk is om gezien en gehoord te worden en te weten dat hij daar een plek heeft.' In de reeks partnerorganisaties staan namen als Ikea, Ford, Colruyt, Pukkelpop, MTV Networks, Randstad, de steden Antwerpen en Has-

sett. ... Ze riepen hun personeel op om vrijwilliger te worden. Maar ze boden ook extra steun. Uitzendkantoren zorgden voor vakantiebanen of deeltijds werk naast deeltijds leren. MTV Networks nodigde jongeren en hun coaches uit om te karweien op de TMF-Awardsshow. Het geld dat ze verdienden, besloten ze aan een goed doel te schenken. 'De inzet voor jongeren is ook leerzaam voor de medewerkers in een bedrijf. Ze maken van dichtbij mee hoe je doelen moet uiteenzetten en keuzes maken', zegt Claes. 'Bij vrijwilligers heb je bovendien een meer gelijkwaardige situatie dan die tussen opvoeder en jongere. Het is iemand die een vrijwillige betrokkenheid toont. Op die manier kregen de jongeren een ander beeld van volwassenen. De vrijwilligers hebben bovendien een eigen netwerk waarin ze de jongeren opnemen.' 'Ik heb zelf enorm veel geleerd uit de periode waarin ik M. begeleidde', zegt een van de vrijwilligers. Hij werkt bij de politie. 'Ik ben er als mens rijker van geworden.' De twee hebben tegenwoordig een gemoedelijk contact. 'Vrienden voor het leven', heet het. Claes is opgetogen over de resultaten van het eerste jaar. Tien jongeren gingen voor de start van Youth at Risk niet naar school en hadden ook geen werk, onder meer omdat een groot deel van hen in een instelling verbleef. Ook zaten er enkele chronische spijbelaars tussen. 'Nu hebben vijftien jongeren een volwaardige en stabiele daginvulling, hetzij voltijds onderwijs, hetzij een leercontract of deeltijds onderwijs met tewerkstelling.'

NIEUWE KANDIDAAT-VRIJWILLIGERS MOGEN ZICH BIJ YAR MELDEN VOOR DE TWEDE RONDE.
INFO: WWW.YARVLAANDEREN.BE